

NEAMUL ROMÂNESC

Guvernul și aniversarea Unirii.

— Răspunsul d-lui I. I. Brătianu. —

Pentru «Adivor» evenimentul zilei e întâia ciocnire a infricosatului domn Flea cu majoritatea liberală și mărețul discurs prin care d-sa a lămurit părăsirea locului său din Roma fără a i se fi primit mai întâi o demisie telegrafică, prin aceea că Guvernul a zăbovit, cu intenție ca să-l fie unde d-sa nu mai voia să rămie în ajunul punerii în retragere la limita de vristă. Pentru vestitul harră a d-lui Bădărău, a fost o zi mare aceea în care d. Flea, cu un gest care nu putea fi decit roman, atunci când d-sa are amintiri așa de nouă despre Roma, a infierat «Ivania» de aci arătînd în tribună — tribun-tribună! — nu știu ce cap spart și în care apoi s'aun intins interesante dialoguri și poliloguri — firești la un așa de vechiu polilog — între d. Flea, leu rânit, și o samă de lineri deputați, pe cînd clopoșelul d-lui Ferechule, crescînd intensitatea undelor sale sonore, avea pretenția să se ia la întrecere cu clopotul cel mare, vecin, al Mitropolicii, pe care e vorba să-l strămute acum în sala de ședințe pentru a face să nu se arde mesteresele ac-

N-rul în țară 16 b.
la străinătate 20 »

ABONAMENTE:
Pe an în țară 20 lei
la străinătate 25 »
Un n-r vechiu 30 b.

APARE:
MIERCUREA,
VINEREA
ȘI DOMINECA.
Director:
N. IORGA.

Redacția și
Administrația
Vilenii-de-Munte
Jud. Prahova

cente ale tribunului care înainte de a merge la Roma era tribun, iar de cind a venit de-acolo cu alt mîi mult.

Sintem însă cîțiva oameni, cari avem nenorocirea de a nu fi Jidani și nici măcar tachiști, — pentru cari luarea aminte a tuturor trebuie pironită asupra serbărilor de amintire a Unirii.

Și de aceea, între finul discurs crud pe care d. I. I. Brătianu l-a servit d-lui Fleva, împreună cu dorința cu alți diplomați, fiind pentru dinșii ce li-a spus regi și Impărați — minca-i-a! —, să nu urmeze nici într'o privință, pe d. Fleva, și între jenatul discurs fără precizie și fără avînt cu care d. Brătianu a răspuns la interpelarea cu privire la semi-centenarul Unirii, trebuie să ne oprim asupra celui din urmă.

Argumentația șefului partidului liberal e aceasta: să deosebim între Unire și Cuza-Vodă. Acesta, e adevărat, a săvîrșit acte mari, dar mulțămită lui Kogălniceanu, care, la rindul lui, nu-și va avea statuia pentru că a săvîrșit acte mari, dar mulțămită lui Cuza-Vodă. O serbare națională e una la care se pot valia toți. Și, de oare ce sint doi oameni cari judecă aspru sau privesc cu sfială pe Cuza-Vodă, fie și în mormintul lui de mult părăsit — doi oameni dintre cari unul azi nu mai poate nimic fiindcă e bolnav, iar cellalt poate tot, de și e bolnav, — de aceea Cuza-Vodă va fi serbat altă dată. Probabil peste șapte ani, cind se vor implini cinzeci de ani de cind l-au trădat și izgonit.

Unirea însă, ca fenomen colectiv, fără a ieși o singură figură 'n relief ca, bună oară, în monumentul de bronz de lingă Universitate, cu Vodă Carol în baso-relief și alt cineva sus, între chipurile alegorice, — Unirea va fi amintită printr'un monument. Cind, cum, ce fel? Să nu fim indiscreți. Și nici în privința programului serbătoririi demne a Unirii, care ni s'a făgăduit formal.

Pentru această făgăduială mă ridicasem să mulțămesc. E mare lucru și atita. Generația aceasta poate da așa de puțin și poate fi silită cu atita greutate la bine!

Să așteptăm o alta. În ea nu va fi nici un singur prigonitor al memoriei marelui Voevod Alexandru. Și ea va ști să îndeplinească, spre gloria ei, cea ce, spre rușinea ei, cea de astăzi nu înțelege sau, mai degrabă, se teme a face.

N. IORGĂ.

REVENIRE ÎNTR'O CHESTIE BISERICEAȘĂ.

În n-r 149 al «Neamului Românesc» am vorbit de chestia numirii unui preot din Tecuci, în locul rămas vacant prin moartea parohului Stratulat, și de aceea că P. S. Episcopul de Roman a făcut greșala de a numi pe un preot cu patru clase în locul unui licențiat, cind în budget era leafa pentru licențiat.

Într'adevăr Episcopul, la atîta s'a priceput, atîta a făcut. Dar veni chestia la Ministeriū, pentru a căpăta consimțimîntul, și aici hotărîrea Episcopului căzu. Pentru că la Ministeriū se văzu ceia ce mai din vreme ar fi trebuit să vadă șeful eparhiei; odată căpătată în budgetul Primăriei leafa de licențiat, nu mai trebuie comisă greșala de a o pierde.

Deci se ceru Episcopului să recomande un licențiat. Astfel licențiatul aflător acum în jud. Tecuciū, și care, cînd s'a dus la Roman să ceară postul, n'a fost primit, putea nădăjdui că i se va face dreptate.

Departa de asta. Episcopul de Roman auzise că acel licențiat s'a plîns la București și că de astă dată Ministeriul n'a aprobat. Deci, foarte ofensat acum de rîfus, nu vrea să recomande acel licențiat, ci căută pe un altul.

Prin urmare, dacă procedarea ar fi fost dreaptă de la început, cel cu dreptul ar fi putut spera să ocupe locul vacant. Fără să fie greșala lui, dacă lucrul s'a făcut rău, ci avînd, ca tot omul, dreptul de a se plînge, pierde acum, prin ciuda Episcopului, ceia ce, printr'o procedare dreaptă, ar fi trebuit să capete.

Iată, domnilor, cum se administrează eparhiile, iată cum se minează vitalitatea unul preot, căci, e de sine înțeles, nu se poate ca un fapt ca acesta să nu te rănească adînc în cugetul tău și să nu-ți împiedece activitatea. În loc de înțelepciune bărbătească de la început, ciuzi și supărări de femei! Nu degeaba, se vede, și popa și femeia au poale lungi, și, iarăși, nu degeaba la Roman aceste poale lungi au proporții mai mari ca aiurea.

Fără îndoială că Episcopul poartă răspunderea materială pentru ceia ce se întîmplă. Noi cari privim motivele însă, știm că împrejurul Episcopului sînt atîția cu răspunderi morale. Neavînd a trage ei răspunderea materială însă, le încarcă toate în spinarea Episcopului, supt iscălitura căruia își pun interesele lor, și așa la suprafață iese numai cel mai mare cu vinovăția. Pentru că iată ce fel de om e Vlădica Romanului: Nu se interesează decît de slujba bisericii și de ceva cîntări bisericești, pe care le publică în broșuri. Iar, cît privește afacerile administrative ale eparhiei, aŭ a le pune la curent protoiereii și mai cu seamă mina dreaptă a Prea Sfinției Sale, directorul cancelariei episcopale.

Însă această situație e cea mai periculoasă. Pentru că cel mai mic, știînd că Episcopul vede numai prin ochelarii lor și că va face ce zic ei, își pot permite totul pentru a-și cultiva interesele.

Tocmai asta e ceia ce se întîmplă. Subalternii, lipsiți de răspundere, împing pe Episcop la greșeli de care acesta nu-și dă seamă. Pentru ca, în ciuda desinteresării Episcopului, lucrurile să meargă bine, ar trebui ca P. S. S. să fie încunjurat de niște oameni foarte devotați. Pe acești oameni nu-i are însă, și nici nu se pot avea. Văzîndu-se stăpîni pe eparhie, și încă și fără răspundere, își pot permite ce vor. De ar fi cu slujba la un Episcop cu interes pentru eparhie, n'ar putea să-și întindă gusturile pînă unde și le întind acum: una, pentru că Episcopul care e singur cu ochii la afacerile administrației nu depinde atîta de subalterni; al doilea, se tem și el de a-și lungi prea mult unghioara, pentru că Episcopul le-ar vedea-o și li-ar putea da peste nas.

Dar din cauză că lucrurile se petrec la Roman fără o participare efectivă a Episcopului, s'a putut întâmpla și lucrul descris mai sus. Căci iată dedesupturile lui :

Protoiereul Andreescu al Tecucului are mare groază de licențiați, cari ar fi să-l iei locul. De aceea silința sa continuă este de a-l ține departe de Tecuci.

Murind Pâr. Stratulat, scăpa de un rival periculos. Căci cea mare contra acestuia s'a văzut cu prilejul înmormântării, cind protoiereul n'a însoțit la lăcașul de odihnă pe fratele său în Hristos.

Ce era de făcut acum? Trebuia împiedecată venirea altui licențiat. De aceea se trimete iute la Roman preotul Bălan, supranumărariul lui Stratulat, ca să ceară locul. Episcopul cere avisul protoiereului, care, se înțelege, făcu așa cum potrivise el lucrurile. Doar știa că Episcopul pe el o să-l întrebe!

Ca să se vadă însă cit de corectă este această recomandare și cum printr'însa se căuta numai să se îndepărteze pretențiile unui licențiat, notați că Preotul Balan nu avea nicio calitate pentru a trece înaintea unui licențiat.

Mai întâiu la mijloc e o chestie de neamuri, pâr. Bălan fiind cumnat cu protoiereul; al doilea, preotul în chestie e certat cu justiția bisericească. De la biserica Sf. Ioan din Tecuci, a fost mutat la Sf. Voevozi-Noi, pe cale de judecată, ca pedeapsă. Și acesta să treacă înaintea unui licențiat!

Pe lângă aceasta, la 1893, cind s'a făcut împărțirea pe parohii, protoiereul își pusese cumnatul: paroh, sub-protoiereu și confesor la regiment. Din toate însă a fost înlăturat de cei ce-l știați cine este. Și acum iată, îl pun paroh! Mai adăogindu-se în cumpăna greșelilor, pe lângă cele vechi, și considerația nouă a salariului de licențiat în budget.

Dar ni e scirbă să discutăm mai departe, și de aceea încheiem. Atita mai spun că acest cas e unul din multe.

N. SILUREANU.

UN RĂSPUNS.

În «Neamul Românesc», nr. 4, din 14 Ianuar 1909, se vorbește, într'un articol, despre «plutonierat». Cine a scris acel articol, și face o întrebare Ministrului nostru de Război, nu cunoaște bine fondul chestiunii.

Pentru că în paginile acestei reviste este loc deschis larg adevărului și informației cinstite, ca ofițer încercat, voi spune ceia ce este.

Cind ieși ordinea de bătaie a unui corp de trupă, și vezi laolaltă, unul lângă altul, ofițerul încercat, pregătit prin atitea școli, prin truda unei vieți de muncă și învățătură, ofițerul activ, de profesie, lângă cel de rezervă, de ocazie, plin aici obiect de glumă și de stingăcie, la... manevre și concentrări, — vii și te întreb: este serios? În socotelile de mobilizare nu există deosebire între unul și cellalt. Au același rol, aceleași datorii, aceiași misiune. Și asta, pentru ziua cea adevărată, ziua tuturor așteptărilor, unde nu mai este scutire, aminare, rudenie, politică; ziua de stoge. Și, să ieși un exemplu: la un batalion de vinatori, ofițerii activi prezenți, de cari poate folosi corpul, sint 20—25. În imobilizarea acestui corp veți găsi alți 20—25 de ofițeri de rezervă: 500%. Gândiți-vă la această proporție, la pregătirea celor de

rezervă, și la principiul: «valoarea unei armate stă în valoarea morală și intelectuală, de profesie, a ofițerilor săi».

Cită pregătire, cite grele încercări pentru mine, și ce surprisă pentru rezervistul, care va veni sufocat, tulburat, fără uniformă, fără acea ojeală de îndurare și hotărâre, la ziua chemării?

Să fim serioși: va fi acela un corp ofițeresc omogen?

În articol se spune: «Noi ni-am pierdut un an de studiu» cu școala și cu serviciul militar. Ce idee mică, ce frasă urită! Ați câștigat la studiile d-voastră cunoștințe noi, ați stat în mijlocul țărânimii, ca să o vedeți mai de aproape spre a căpăta încredere în omul modest, tăcut și atit de supus, care duce pe umeri viitorul cel mai strălucit al unui neam. Și trebuie s'o spun: nu am văzut om mai jicnit de această conviețuire, aier mai jenat de acest mediu, ca tânărul cu șapte clase. Afară de absolvenții de prin școlile normale, pregătiți să simtă și să ajute nevoile țeranului, nu am văzut aproape niciun «bachelareat», care să contribuie cu ceva în rolul și misiunea noastră. Educația sufletească a acestui tineret este un trist augur. Astfel, se fofilează șase luni de serviciu. Școala ofițerilor de rezervă are de scop pregătirea teoretică, atit de importantă, ca cunoștinți și educație sufletească militară.

Plutonieratul este ocazia revenirii la front pe un timp de concentrare, spre a «aplica» învățămintele căpătate, spre a te întări fizicește cu privațiunii, cu o extremă răbdare, ca șef, ca comandant, către care ochiul blajin al soldatului privește neclintit și iea pildă.

Nu este cadru să spun aici mai mult decit că, luminatul cap al Ministrului nostru de Război, pregetă să se dea pregătirea ce se cuvine ofițerului de război, care-l tot una, de-l activ sau de rezervă.

Boțoșani.

Lt. C. P.

Conferința d-lui Ilie Bărboulescu.

ȚINUTĂ LA ATENEŪ, ÎN SEARA DE 11 IANUAR.

A fost ca într'unul din cele mai înalte așezăminte de cultură ale țerii noastre să se arate supt o înfățișare mincinoasă, și să se batjocurească activitatea cea mai sinceră a unui om care muncește ne-curmat pentru trazierea neamului românesc la o viață mintuitoare.

Un profesor universitar s'a făcut propăvăduitorul distrugerii credințelor nouă de îndreptare a conștiinții neamului către adevăratele nevoi și aspirații ale unui popor de muncitori robi.

Credința cea mai curată, idealismul cel mai înalt, munca cinstită și plină de jertfe a sufletelor mari din această țară nu e decit «zvircolirea excentricilor, misticilor și necăjiților directori de gazete».

Îndreptarea țerii către democrația cea adevărată, ce simțim că-și lărgește din ce în ce cuprinsul, ne fiind dorința de a stăpîni mai curînd budgetul Statului, ci de a face marea operă de educație cetățenească a masselor, care va ridica mult nivelul moral și politic al țerii, nu e pentru d. Bărboulescu decit «demagogie».

Și, în locul credințelor mintuitoare, ne-a sfătuit să ne îndreptăm

către partidele politice de azi, de care mai întotdeauna au fost legate interesele claselor dominante.

Pentru a dispărea curentele nesănătoase, d-sa cere ca școala să intervie, să arăte suletelor tinere că numai în lăuntru zidurilor chinezești ale partidelor noastre politice e mîntuirea, numai de-acolo va răsări adevărata energie a vieții românești.

Pentru d-sa, suferințele milioanei de robi ai pămîntului și concurența economică desastroasă, pe care comerțanții străini o fac celor romîni, nu sînt mare lucru și dezlegarea gravelor probleme ce apasă gruzul întreg al țerii zădărnicesc acei «excentrici» cari mistifică prin gravitatea lor.

Este foarte regretabil că Ateneul Român, care a împiedecat pe dl. dr. Minovici a-și dezvolta interesanta conferință despre starea morală decăzută din orașele noastre, a îngăduit o conferință în care să se iea în deșert munca unui om cum se cade, luminată de cel mai curat și mai senin idealism, și credințele cele mai neprihănite, care formează suletul și conștiința generației de mine.

Ce tablou dureros pentru generațiile viitoare, cînd, răsfoind cartea vremii, vor vedea cît au fost de luate suletele mari de odinioară și cîtă patimă și ură au întîmpinat pentru trezirea suletului românesc!

ALEXANDRU NICOLAC.

DIN ARDEAL.

— PĂCATE ȘI DE ACOLO. —

A patra zi de Crăciun s'a făcut alegerea de «învățător al doilea» în comuna Sibiiel, lângă Săliște.

Ar fi un act de puțină însemnătate, dacă prin el nu s'ar inveda o stare de lucruri anormală, și dacă din el și din atîtea și atîtea asemănătoare n'ar urmă nemulțămirea ce crește de multe ori în revoltă, care clatină credința ce trebuie s'o aibă poporul în iubirea de dreptate și în intențiile conducătorilor săi.

Aceasta se observă mai ales față cu capii Bisericii, de la ei așteptînd poporul să fie mai puțin jignit și nedreptățit, mai mult luat în considerare și tratat cu mai multă bunăvoință și... bunăcuviință. Răbojul zilei de ieri și al celei de azi nu ni adeverește acestea; căci nu i se poate aminti vre unu țeran din satele noastre despre un. consistor din Sibiiu, fără ca să nu provoaci un zîmbet cam cu același înțeles de: ce, nu-i cunoști?

Nici nu este chip a te provoca la articolele Statutului Organic al fericitului Șaguna, ajunse azi articole de precauție, căci ele se întortochează și se schimbă după interesul celui menit să dirige trebile cu acest Statut în mină.

Același motiv, care nu admite candidatura unuia într'un sat, susține și sprîjină candidatura altuia într'alt sat. Întîia alegere se suspendă pe motiv de neliniște și tulburare — artificială, pentru nereușita celor doriți de un protopop —, a doua — în care abuzul și volnicia trezește tulburare și revoltă între poporenii — se confirmă. Acestea s'au întîmplat în frunțașele comune Săliște și Gura-Riului, supt același protopop cu înalte studii filosofice, care nu odată a fost învinuit de «nepotism» în ziarele noastre.

Sfera de publicație a ziarelor noastre e restrînsă și de multe ori încapută pe mină, care n'au cutezanța răzbaterii prin ceață la lumină, precum n'au desprețul pentru anumite fapte, din cauza bunei prietenii, ce nu ar rupe-o nici măcar pentru cea mai înaltă datorință morală.

De obicei la astfel de știri te întîmpină cu: «recunoaștem, că sînt adevăruri, le știm și noi, dar nu se pot publică...»

Ce s'a întâmplat în comuna Sibiiel? D. protopop a anunțat concurs în Iunie trecut. Alegerea, care trebuia să fie la o lună, cu toate protestele și deputații la Mitropolie, ce s'a făcut din partea locuitorilor, s'a amînat până acum. Sătenii au cerut amunțarea concursului pentru că aveau un tînăr din sat, cu purtări bune și cu tragere de inimă pentru luminarea poporului, pentru care calități a și fost ales definitiv în frunțașă comună Tilișca. Deci era, pe lângă celelalte împrejurări, și o chestie de ambiție a sătenilor de a avea și un om de al lor din sat între «domni», cari toți sînt străini aici în Sibiel. Dorința lor nu s'a împlinit, căci toate silințele d-ului protopop în lungul timp de la amunțarea concursului pîpă la alegere, au fost de a asigura pe un altul străin, care numai atita vină poate avea, că se lăsa a fi mijlocul prin care d. protopop, precum se zvoneste și o știu mulți, ar înlesni calea unui nepot al său. Ar fi totuși o mîngiere pentru sat dacă cel ales ar rămînea definitiv, căci am avea în el un om conștient, o fire cu bune porniri, dar teama ni este, că lăsîndu-se mormit, va demisiona pentru a fi ales su numitul nepot cu un trecut și o fire nu tocmai strălucite. Nemulțămirea între săteni e mare, căci s'a făcut cele mai nesocotite încălcări și abuzuri. D. notar din acest sat, un materialist, departe de a fi binevoitorul sătenilor, a pus în mișcare toate mijloacele administrative. În timpul serbătorilor s'a achitat toate restanțele, s'a încheiat contracte, i s'a pus în vedere unuia și altuia, că el, notarul, — risum teneatis — a scăpat pe băieții de recrutare; cite perindări la cancelaria comunală de dimineața până seara și de seara până dimineața, numai ca să nu ajungă cel dorit d. sat, care, luminînd pe oameni, i-ar mai fi tăiat voie și l-ar mai fi ținut de scurt!

Volarea s'a făcut în mod cinstit, dar din peste două sute de alegători se prezintă, la acest prilej rar, numai optzeci și trei, dintre cari jumătate duhuri slabe, străini împămîntenii, cărora atît de mult li face zimbetul de aprobare al unui notar străin și el....

Toate aceste cu știința și mai ales cu dorința d-ului protopop, care a lucrat mină n'omnă cu notarul.

Oare să nu căutăm să împăcăm inimile sătenilor, «moșnenilor» satului, cari, adunați laolaltă, se întrebă:

«Atunci la ce să mai dăm copilul la școală, cînd nici un singur om de al nostru nu-l putem aduce în sat.»

Nu ne adresăm onor. consistor, la ce? Ci opiniei publice.

UN SĂTEAN.

O ÎNTÎMPINARE LA O INFORMAȚIE FALSĂ.

Primum acest articol, cu rugămîntea de-al publica, ca lămurire la notiță: «Cum se fac profeții de ris», din n-rul 3 al «Bisericii Romîne».

Sînt citeva însinuări perfide, care mă privesc, prea străvezii pentru a nu gici că sînt ale Prea Cuviosului Econom Alex. Petrescu, de aici din localitate, preot și paroh al bisericii Sf. Arhangheli, confesor al garnisoanei, profesor la gimnasiul militar și președinte al Consistoriului apelativ eparhial. Este vorba de postul de religie de la școala militară, pe care, între alți solicitanți, l-a cerut și subsemnatul, în toamna trecută.

Postul acesta este un post suplinit, hîndcă numitul n'are un titlu deplin, care dă trînciua catedrelor. Aș putea adăugi că a venit la catedră înlocuind pe altăneva, după un «sistem» obișnuit la această școală, unde nici titlu-

rile temeinice — care la celelalte școli publice asigură stabilitatea — nu pot menținea pe profesor, care atîrnă mai ales de anumite influențe din afară.

Firește că «sistemul» este detestabil și școala trebuie ferită de fluctuațiile vremii, iar profesorii nu trebuie să hărțuie după ambițiile oricăror petiționari. Ar trebui ca Ministerial de Culte, a cărui autoritate trebuie să se întindă peste tot unde se face instrucția în massă, să consacre pentru catedrele cu studii complementare și care nu privesc direct meșteșugul ostășesc, principiul sănătos după care se hotărăsc acolo catedrele. De ce să fie profesorul la discreția tuturor influențelor ce se exercită pe la Statul-Major? Și, pe urmă, ar fi scutit și directorul de penibilă situație (cînd nu e plăcută) de a înlătura de la școală profesori, poate buni.

Cu titlul care îl are, cutare n'ar fi la o școală publică decît un suplinitor, și trebuie privit ca atare.

De aceia foarte rău că se supără cineva, cînd oameni mai puțin încărcăți de sarcini publice ca el, au toată dorința să muncească pentru o instituție ca aceasta, iar nu de a fi sinecuriști. Din această convingere subsemnatul a solicitat postul, răspunzînd unei dorințe care, după cite s'au spus, a fost însăși a directorului, doritor de alți profesori, mai puțin călugări decît cucernicul X. care își face oara prin îngrămădirile de citate și de memorisări. La o asemenea școală e nevoie de un curs viu, așa cum dintre profesorii de religie mai bătrîni, de pe aici, numai venerabilul preot Brănescu l-a înțeles. Și, mai ales, nu este nevoie de oameni cu multe lunturi, ci cu și mai mult foc de catedră. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să sap pe deținătorul ei, după cum n'am îngrămădit pe capul nimănui influențe. I-am și spus d-lui căpitan: «Domnule, eu nu mă înghesuiesc aici; dacă d-ta mă crezi destoinic pentru școală, alge-mă». Nu știu ce-or fi făcut ceilalți doi candidați, dar, cit mă privește, am lăsat lucrurile în plata Domnului.

Părintele Petrescu mă învinuiește — «Bagration» n'avea de unde să știe — că mi-am susținut cererea cu alăturarea licenței în drept și cu activitatea mea de literat, care n'are a face, cu a Sf. Sale, pe teren bisericesc, decît mai aproape de biserică.

Aceasta este un simplu neadevăr, fiindcă eu, după cite îmi amintesc, am solicitat locul pe temeiul licenței în Teologie și a tezei, mai ales, despre care directorul acestei reviste a avut cuvinte de laudă. N'am mai pomenit de activitatea predicatorială în petiție, despre care pot da mărturie oricînd auditorii mei. D. «Bagration» n'a avut de unde s'o cunoască, fiindcă n'am obiceiul să public pe la gazete laude și reclame proprii, ca Părintele cutare, care nu uită să spuie cum îngrata preoțime s'a «remarcat prin absență» la instalarea d-sale de paroh, cum d. primar i-a strins mîna, etc. etc. () fi avînd criticul multe merite, nu i le tîgăduie nimeni, însă să nu ascundă pe-ale altora.

Mă doare că tot acolo mi se face imputarea generică cu «ciolanul». Trebuie să fac confesiunea de credință, că am intrat cu multă dragoste în cler, fără dorința de ciștiguri grase și de «ciolane». Cu cele sfînte nu trebuie să se facă speculă. Din această dorință am năzuit la școala militară, fără a vedea un

«ciolan», unde trebuie să vezi o «ideie». Din această dorință înaltă țin cu elevii liceului Carol din localitate în fiecare Sâmbătă¹ cursuri religioase, cu interpretări din Evanghelie, numai ca să știu că am putut contribui și eu la edificarea pe baze morale a tinerimii. Și am făcut-o aceasta din pornirea cea largă a sufletului meu, fără să mă gândesc la perspectiva vre-unui «ciolan».

Care dintre colegii mei se oferă să ție gratuit conferințe, sacrificându-și timpul ca să vorbească unul tineret care nu dă niciun ban?

Să nu vadă părintele Petrescu speculă unde nu este. Și să nu uite că o doamnă din societatea mare i-a aruncat această învinuire în față și n'a protestat. Eu protestez fiindcă imi știu sufletul curat. N'are decit să-mi răspundă.

Nu m'am îngrămădit la postul său pentru «ciolan», — deși sint sărac și trăiesc restrins dintr'o leafă, fără adausuri, — ci din motive mai înalte.

Însă eu fac o declarație la care aș vrea să se prindă și Sf. Sa : să renunțăm cu toții la veniturile enoriei și să trăim cum vom putea din lefuri, care sint mai cinstite, și lumea să nu ni mai zică speculanți.

Sintem datorii să facem toate oficiile în mod gratuit, căci adevăratul apostolat așa a fost. Și lefurile sint destule, așa încit să poți trăi ca un om foarte restrins.

Se prinde părintele la această declarație? Nu se poate prinde, fiindcă veniturile încep să-i scadă și începe să se încredințeze că tot «ciolanul» e ce este.

Ni pare foarte rău de asemenea insinuări pe care le-a încercat într'un rind și prin alții, fără să i se prindă.

Se vaietă toți că băieții buni nu intră în cler. Nu de asta să se mire. Să se mire că răutățile sufletului de azi n'au gonit încă pe nimeni din cler ca să răsule mai liber, departe de păcatele și intrigile de aici.

P. PARTENIE.

DIN CENTRELE ROMÂNIEI.

Botoșani. Din inițiativa d-lui I. Teodorescu, elev în clasa VIII-a de liceu, s'au folosit în Coșula două cafenele. Acolo se adună oamenii în zilele friguroase, ieau cite un ceaiu sau o cafea, ca să se mai încălzească. Oamenii au început a se lăsa de băutură, nu mai merg pe la circiumă aproape de loc.

* Cu mare părere de rău trebuie să anunțăm că în ziua de 12 Ianuar, d-l I. Lupașcu și-a închis scaunul de carne pe motivul că toți (măcelarii dau d-lui Lupașcu 200 de lei pe lună, iar credinciosului său, 120 de lei pentru ca să închidă scaunul acesta, primejdios din cauza concurenței ce li făcea.

C. DEMETRIU.

Brăila. E trist lucru, că musica regimentului Siretiu acompaniază trupa jidovească de operetă a lui Ebel în diferite orașe, cînd așa de greu se mișcă pentru cei ce sint Romîni.

¹ La societatea pe care a înjghebat-o, cu elevii săi, d. V. Mihăilescu.

* Depositarul ziarului «Minerva» e Jidanul Margulies. Subadministratorul ziarului, ce poartă numele dubios de Heller, recomandă corespondenților, ca în corespondențe să laude și pe Evref, de oare ce pe nedrept i-a ieșit ziarului numele de antisemit. — T.

Bechet. Sînt multe sate copleșite de străini, Greci, Bulgari și Jidani, în nenorocita Românie, dar ca satul Bechet,—care a avut un trecut atît de înfloritor odată și de care cu durere-și aduc aminte azi hătrînii, cînd vîd în fiil lor corupția, lipsa de caracter și iubirea de neam stinsă, — sînt puține cred.

De un an și mai bine mă găsesc în acest sat înstrăinat, care nu este lipsit de elemente culte și, totuși, lăsat a fi condus de o clasă greco-bulgară, care aici formează «elita» — prin imbogățire —, căci pînă mai ieri nu erau decît niște plăciutari. N'am văzut o pornire cît de mica spre ceva bun, frumos și nobil; ci numai invidie, zizanie și clevetiri au fost hrana sufletească dată Romînilor, azi saraci, și lipsiți de sentimente înalte și cu desăvîrșire dezbinați.

Dar și satul acesta a trebuit să-și aibă steaua lui, și această stea, luminătoare pentru mulți rătăciți, o vîd în d-nii dr. Titu Pop, Gh. Mihaî, magistrat stagiar, și Th. Iancovescu, grefier; buni Romîni, cari, în împrejurările destul de grele în care se găsește neamul nostru, au luat inițiativa înființării unei Secții a Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Romînilor. Cuvinte ieșite din inimă românească au trimes poporul, în seara zilei de 10 Ianuar 1909, și la glasul celor trei Romîni au mai răspuns alte 28 de glasuri. În urma unui înflăcărat și plin de simțire discurs-apel, ținut adunării de simpaticul comerciant Anton G. Popescu, alt Romin, și om de bine, s'a hotărît întemeierea și s'au pus bazele Secțiunii Bechet, a numitei Ligi, alegîndu-se comitetul de șapte membrii astfel: Anton G. Popescu, președinte, Filip Petrescu și Ion Marinescu, vice-președinți, Chesarie Pretorian, casier, S. Diaconescu-Fănel, secretar, Ștefan Stănescu și N. Manițescu, membrii.

Prima cotizație a fost vărsată chiar atunci.

Și acum, Dumnezeu! să ni ajute! — DIACONESCU-FĂNEL.

Craiova. Numai acuma se vede ce nevoie este în Craiova de o bibliotecă. Actuala bibliotecă «Aman» de la început s'a dovedit a fi neîncăpătoare pentru cei ce vin s'o cerceteze. Cărțile sînt destul de variate și ating cifra de 3.000. Se cetesc mai ales autorii romîni, între cari, de altfel, nu s'a făcut nicio alegere, ci s'au luat după cataloagele librărilor. Vin foarte mulți elevi de liceu, mai ales cî e vacanța, cîțiva studenți, și, incolo, foarte puțină lume străină. Ce va fi cetind «intelectualitatea» Craiovei, că de cumpărat cărți nici nu se gîndesc? Cel ce formează «opinia publică» au căutat vre-odată să-și formeze o «opinie»? Prilejul li-e dat acuma prin biblioteca «Aman», și nu e decît vina lor, dacă Craiova pe drept cuvînt poate fi numită unul din orașele cele mai lincezitoare. — Ori nu o cunoșc eu bine?

Un lucru nu pricepem: pentru ce a stat biblioteca trei ani închisă publicului; ori a fost nevoie de acest timp pentru cumpărarea volumelor luate după cataloage de librării?

* Nu s'ar putea ca și Biblioteca liceului să fie deschisă publicului, orî, cel puțin, să se deie cărți elevilor tuturor școlilor din Craiova?

* Ca să cetească toți, poartă de grijă d-l Ministru de Comerț și Industrie, al comerțului și industriei românești: s'a împărțit gratuit tuturor comercianților discursul de la Galați în care d-l Ministru a vorbit de «experiența capitalurilor străine». — M. L. OLTEANU.

* D. C. Litarczek, într'o polemică cu primăria orașului asupra localului școlii «Madona-Dudu», e de părere că orice locuință particulară, nu numai a directorilor, dar chiar și a servitorilor, să fie cu desăvîrșire exclusă din localul unei școli, oricare ar fi ea:

«Nu se pot tolera lucrătorii, cu mirosul lor răspîdit prin coridoare, spațiile și tot aparatul menajului, cu alimente în păstrare prin cămară și dulapuri, cu gunoaie și tot felul de lături, în incinta școlii. Cine garantează că toate familiile vor ținea o curățenie exemplară?

Ce legătură are circulația altor persoane străine, care vin în contact zilnic cu acel menajiu, a altor servitori de toate spețele, cu instituția școlară?

Prin aierisirea paturilor și vărsarea dejecțiilor umane, prin întrebuințarea acelorași latrine și mai ales prin bolile contagioase ale locatarilor usurpatori, și în special ale copiilor familiilor, se poate infecta populația întregă a școlii» («Doljul»).

Observările sale sînt foarte întemeiate, și Ministeriul de Instrucție e dator, împreună cu comunele, să interzică cu totul locuințele servitorilor și directorilor în localurile școlilor. Acele locuințe să fie cu totul despărțite de școli, făcînd corpuri aparte, dacă ele se află pe același teren.

Cunosc un director care-și ținea vaca și vițelul în curtea școlii. Era, zicea el, singurul folos, pe care-l avea ca director.

* Societatea «Amica Copiilor», pentru ajutarea săracilor, întemeiată de zece ani, a progresat atît de mult, încît, de la treizeci de fete, cit a putut să îmbrace, acum zece ani, anul acesta s'au bucurat de beneficiile ei 230 de fete.

Societatea e pusă supt îngrijirea domnișoarelor craiovene. Preșidenția o are d-ra Gigurtu.

* Doamnele craiovene au și dînosele o altă societate, «Caritatea». Cu un capital de 18.000 de lei, în bonuri, au avut pe 1907 venituri de 5.908 de lei, bani 25 și cheltuieli de 3.692 de lei, bani 75, întrebuințări astfel:

- 1) S'au distribuit 29.500 kgr. de lemne la 250 de săraci;
- 2) S'a plătit chiria lunară la 25 de văduve și la doi elevi;
- 3) S'a dat pine zilnică la 15 săraci;
- 4) Medicamente la cinci bolnavi;
- 5) Încălțăminte la șese săraci;
- 6) Cărți școlare la 14 elevi;
- 7) Bonuri de cantine la 15 copii și două bătrîne;
- 8) S'au ajutat în bani patru persoane.

Conducerea o are d-na Eugenia M. Stănescu, gata orîcînd să pună la dispoziția orîcui registrele societății, așa cum, gata orîcînd e și d-na Lucia N. Romanescu, cu «Ospătăria școlară».

Pentru băieții săraci era societatea «Basarab». Ani de zile n'a mai funcționat. Între membrii ei, prin situația sa, ca director al liceului, a fost și vestitul d. Bușilă, pe care unii profesori îl regretă; iar nenorociții creditorii îl blestemă, de ți-e mai mare jalea, cind îi vezi, stînd, zile întregi în ger și în zăpadă la poarta liceului, plîngînd și cerînd.

Drept răsplată, Ministeriul i-a umplut pieptul cu decorații, iar profesorilor cari-și fac datoria li dă avertismente. Face fiecare ce poate și cum poate...

* Se țin lanț banchetele la Jockey-Club, unde dacă se joacă zece de mil de lei la cărți, e și multă admirație mutuală. Un banchet s'a dat în cinstea d-lui N. N. Pop, unul dintre cei trei întemeietori ai clubului, — unii îl privesc ca pe adevăratul întemeietor.

Cine e d. Nicu Popp, ni-o spune un prieten al său politic, e: «Omul inițialivelor frumoase, e omul perseverenței, e omul de muncă, e cetățeanul luminat, e patriotul desăvîrșit».

Acum, ce a făcut? Să-l lăsăm pe același prieten politic să ni-o spună:

«Îl vești găsi, pe serbătoritul nostru de azi, la originea atitor acte frumoase, El a pus bazele Jockey-Clubului, el a fondat Banca Comerțului, Banca Craiovei, el este în capul mișcărilor generoase».

Dacă se ține seama că și prietenul și serbătoritul sint tachişti, și tachiştili au ajuns de mult ridiculul laudelor reciproce, nu mai e nevoie de nicio lămurire.

Pentru noi, cari nu-l simțem prieten politic, dar nici dușman, — de altmintearea nu dușmănim pe nimeni, — d. N. N. Popp a fost pe vremuri carpișt, în urmă a devenit tachist, — aceasta ca atitudine politică. Ca activitate socială, a întemeiat, e drept, Jockey-Clubul — ce frumos nume românesc! — și Banca Craiovei, care n'are, pare-mi-se, un an de activitate. Cît despre Banca Comerțului, cea mai mare Bancă din Oltenia, — păcat că are și ea capitaluri jidovești! —, aceasta e opera unul profesor, a d-lui C. Neamțu.

* Un ziar face observația, dreaptă, că la banchetul dat de primărie și județ, Ministrul de Instrucție și profesorilor congresiști, preotului catolic i s'a dat locul de cinste, iar protoiereului județului local cel din urmă.

* «Doljul» povestește cum, la solemnitatea deschiderii Fundațiunii Aman pe cind se servia șampania, un consilier comunal cerea să-i dea mai multe biscoturi «ca să ducă și acasă la copil!».

Un număr de 15 înși alcătuiește comitetul «Ligef» pe anul viitor.

* Prin condeiul d-lui C. Șăineanu ni se aduce la cunoștință înființarea unui cerc intelectual al «Policlinicel». Intelectualul policlinic găsește că rău s'a făcut că au fost invitați profesori universitari la Craiova și că conferințele unor profesori din localitate au avut «urmări nenorocite».

O jignitoare scrisoare publică a scris d-na institutoare E. Tănăsescu primarulul Ciocozan, care a răspuns totuși cavalereste. — V. MIHĂILESCU.

Caracal. La 9 Ianuar, a avut loc la Teatru Național a patra ședință literară a Ateneului. A vorbit d-l Camil G. Demetrian, deputat, despre «Socialism». Bine a zis că ni trebuiesc legi care să pună la adăpost pe cel nevoiaș față de cel mai tari și nemiloș. Adăogăm: «La legi nouă, oamenii noi».

S'au mai făcut: recitări, cintece și lectură.

* Și Banca «Caracal», de curind înființată în orașul nostru, a oferit 40 de lei pentru copiii săraci.

* Urmatorea «Înștiințare» s'a împărțit publicului caracălean:

«Convinși fiind de influența binefăcătoare ce are musica asupra educației omului, câțiva membrii ai Corpului didactic primar și secundar din localitate, sînt de părere a se înființa și în orașul nostru o societate musicală.

«Astfel de societăți există încă de multă vreme în multe orașe și sate din țară». — CÎȚIVA MEMBRII AI CORPULUI DIDACTIC.

Inițiativa merită toată lauda, și ar fi de dorit ca încurajarea publicului să nu lipsească.

Urăm izbîndă deplină societății în naștere; iar inițiatorilor, tîrie intru ceia ce și-au pus în gînd să săvîrșească, fiind spre folosul neamului. — I. N. M. CONȚU.

Galați. La Drăgușeni, Covurluiu, brutarul jidan de acolo își bate joc de bieții țerani, dindu-li o pine din cale afară de rea și plină de fel de fel de murdării. Lucrul acesta care durează de mulți ani de zile ar lua odată sfîrșit, dacă învățătorul de acolo — pe care-l știm bătrîn de inimă, și pfeotul, care din gură mereu spune că e iubitor al țerănimii —, ar lua inițiativa înființării unei brutării cooperative.

* Frumoasă și instructivă serbare școlară, la școala normală din localitate, înaintea de vacanță. Au fost de față toți profesorii școlii. — D.

* Ni se scriu aceste frumoase rînduri:

«Luînd parte ca oficiant religios la înmormintarea lui Gh. Gamulea, președintele «Ligei Culturale» secția Galați, și dîndu-mi-se zece lei, îi dau în folosul «Ligei Culturale pentru unitatea tuturor Romînilor». — PR. CICERONE IORDĂCHESCU.

Găiești. Din inițiativa cîtorva oameni de inimă s'a constituit societatea cooperativă «Unirea» pentru brutărie și măcelărie, spre a scăpa populația de specula neomenoasă a cîtorva Greci și Bulgari cari monopolisau acest comerț.

La 1-iu Ianuar s'a deschis și a început a funcționa în localitate «Agenția Găiești a Băncii Poporale din Pitești», care va face orice fel de operații de Bancă și mai ales afaceri de cereale, care pînă în prezent se speculau în mod oneros de Jidani.

Nu putem decît felicita pe d-l Coandă, directorul Băncii din Pitești pentru înființarea acestei Agenții, care va scăpa mai cu seamă pe țerani din ghiarele speculanților evrei. — TIBA.

Toate notițele neînscălite sînt de N. Iorga.

I. DIN ȚARĂ.

Chestia țerânească.

În urma inimoaselor cuvîntări ținute sâtenilor din comuna Dobridoru de către d. Gheorghe Negrețu, student în drept, s'aŭ pus bazele unei societăți cooperative de consum. — I. D.

Evreii noștri.

Pentru ce d. director al Teatrului din Craiova a permis unor artiști angajați și societari să dea concursul lor societății evreiești «Mizmor» în seara de 31 Decembre 1908? Am remarcat numele d-lor Mărculescu, Nicolaŭ, Stănescu, Costescu, etc. și ale d-nor Mia Teodorescu, Sica Serghie, etc. Se cer mai multe sentimente românești din partea artiștilor și înal multă energie din partea d-lui director.

A. M., CRAIOVA.

* Din «Adivor» :

«În locul arhierilor vor fi introduși în Sinod 12 preoți mireni, cite unul de fiecare eparhie.»

* Crede «Adivor» că România s'a împărțit «dijă» în douăsprezece părți, după numărul celor douăsprezece seminții, nu în opt eparhii, cum se știe?—A.

* Reclamă jidovească într'o revistă românească :

UMORISTICE.

Vremea trece, ce ni pasă!	Leafa-o bem pe jumătate
Las' să treacă, lasă;	Ce? om face noi palate?
Dacă trece ce? și apoi?	Oel găti-ne-vom de bal?
Lumea-l tot ca noi!...	U'ra, la Segall!!

Vremea, leafa, vine, trece,
Cu fleicuțe și vin rece;
Lipsa vinului s'o suiăr (?)
Haid' cu toți la Suchăr!!

GH. PETRESCU.

Partidele noastre.

D. Tache Ionescu a declarat că, «descinzînd în conștiința lor», tachiștii «găsesc curată».

Curată? Lucrul e relativ!

* D-lui a declarat că n'a «amenințat niciodată» pe Rege.

Decît cu soarta lui Alexandru al Serbiei.

Vezi colecția «Acțiunii».

* De ce cerea d. Tache Ionescu voturile Ploieștenilor?

«Ca să se dezlege treaba mai răpede.»

Textual, din cuvîntarea de la 7 Ianuar a marelui orator.

* D. Tache Ionescu a cerut să se ridice în Ploiești, «orașul în care s'a născut», un bust lui Grigorescu, «apostolul bărbăției».

Aceasta, «ca să se șteargă o vină de pe fruntea noastră».

* Partidului liberal i-a reinnoit asigurarea credinței sale dentistul Isaac Ochsenberg, actual Ștefan Bovianu.

* Literal, dintr'un recent discurs al d-lui Tache Ionescu :

«Țara era *coaptă* pentru partidul său, care n'a *copt-o* el pentru sine.»

Mărturisirea puroiului.

* Tot de acolo.

Cum s'a născut partidul tachist ?

«Dospind aluatul conștiinței naționale.»

Se știe că pentru dospire se întrebuințează *drojdi*.

Deci, drojdiile politice de care dispune d. Tache Ionescu. *

Etc., etc.

Moravuri.

Se zice că s'ar fi schingiuit de poliție, la Cimpulung, căpitanul în rezervă V. Culea.

* La Pitești s'ar fi văzut și această rușine : poliția aruncînd cu covrigi și plăcinte în niște veterani cari manifestau.

Felurite.

Moartea Sofiei Eliade, fiica marelui îndrumător al culturii noastre.

Fusese multă ani stareța mănăstirii Ciorogirla de lângă București.

* Grevă a studenților școlii de medicină veterinară, cari cer o ridicare a situației lor.

Gospodărie.

Despre cea d'întăiu școală de agricultură din principatul muntean, știri în revista *Cîmpul*, VIII, 1.

* Fragment dintr'o scrisoare a unui soldat bacalaureat dintr'una din casărmile din Oltenia (Turnu-Severin) către un prieten al său român, în străinătate :

«Pricina că nu mi-ai primit scrisoarea din urmă, e de căutat aici, între «granițele noastre. Felul cum se face serviciul poștal, mai ales prin Oltenia, ași în deosebi la casărmă, m'a speriat... M'a speriat și m'a sărăcit. Închi-puiește-ți : Mi se trimit de către fratele meu regulat, pe măsură ce apar, «cărți din București (literare) și, ce se face cu ele, ce minună s'or fi petre-cînd pe la oficii, eu nu pot pricepe : dar *tot ce nu e recomandat nu-mi vine niciodată* ! Une ori nici scrisorile.

«Am ajuns într'o așa stare, încît mergînd pe stradă, de 'ntîlnesc cite un împărțitor de scrisori, îmi vine să-l string de gît ori să-l înțep cu baioneta, «deși poate că nu el e direct vinovatul!

«D'apoi în casarmă! Aici neajunsul e și mai mare, căci tot ce bruma scapă «nepierdut de la poștă, cade în minile unor stupizi de cele mai multe ori, «(căprări ori furieri), cu o curiozitate proastă și neînfrînată, cari se lasă ademeniți de cea mai simplă particularitate a plicului, vre-un scris mai deosebit, vre-o hîrtie mai de soiū, pentru ca să fie ispitiți să desfacă plicurile și «apoi să nu le mai dea celor în drept. Am raportat în casarmă, dar cine să te «asculte?!» — ПОКА.

II. DE LA ROMINII DE PESTE HOTARE.

Ardeal. Nevinovați negustori străini din Blaj se plîng că Rominii nu vreaū să cumpere decît de la ai lor.

Banat. Marele hărbat Ion Sirbu vorbește cu despreț de «acest domn» din București care se chiamă N. Iorga și care zace de ani de zile, rănit de moarte de critica «obiectivă» a celui din Tudăria.

«Acest domn» i-ar fi dat «să bea de două ori ceaiū», declară marele Sirbu. Se poate. Dar mai bine spătam cîinii cu diusul.

Ungaria. Părintele Cure, dovedit cu-totul nevinovat, a trebuit să fie achitat.

III. TERII STRĂINE.

Turcia. Pentru a sili pe Turci să primească o despăgubire mai mică, Bulgarii au mobilizat un corp de armată.

IV. CRONICA LITERARĂ ȘI CULTURALĂ.

Păr. Gh. Tulbure, acum în Făgăraș, dă o culegere de cîntece, supl titlul : *Cîntece din lumea veche.*

Sumarul «Neamului Românesc Literar», n-r 1, din 25 Decembre 1908 :

Cuvînt înainte ; Predicile Părintelui Iuliu Scriban de N. Iorga. Zădarnic (poesie) de C. A. Giulescu. † Vasile Cosmovici de N. Iorga. Soborul (poesie) de G. Rotică. Rominismul în Bucovina de C. Iordăchescu. Amintiri din Ardeal de T. O. Un congres al «Sf. Aliațe» de Ion Grămadă. Hermann și Dorotea, traducere de Oreste. Spre ziuă în București de H. Stahl. Unde e minunea (poesie) de G. Rotică. Presa străină și Rominii de O. G. Resemmare (poesie) de H. Frolo. O înscriere la liceul din Blaj de T. O. Moștenirea (poesie) de G. Rotică. Geva despre Dobrogea de Cristea Sandovici. Fata lui Iair de I. U. Soricu. Cum sînt Museele de artă în Franța de N. Bănescu. Însemnările unui recrui de M. Popescu. O nouă istorie a literaturii românești (s d-lui Ghiță Pop) de N. Iorga.

Prețul 40 de bani. Apare lunar în caiete de cinci coli.